

РВЭЗЭ КОММУНИСТ

„...Лэнин комсомоллан икэ... пашан ситыдымашыжым критиковатлымэ дэн самокритикым пүтынъэк шук-тыман...“
(ВЛКСМ Рүдö Комитэт III пленум пунчал гыч)

Кузнэцов йолташ самокритикдымэ докладым ыштыш

12 ийунышто Цибик-нур кыдалаш школ пелен-сэ комсомол организацин (Йошкар-Ола район) отчет дэн сайлымыш артыш.

Тиде кугу политик пашалан комсомол организацин сэр йозно йамдылалтын огыл. ВЛКСМ Рүдö Комитэт III-шо пленумын пунчал-влакым формальнэ лончыдымышт дэнэ умылэн огытыл.

Комсомол комитэт секретарь Кузнэцов йолташ отчетлан паш начар йамдылалтын. Письмэнне отчетым возен огыл. Садлан отчетым паш начар, самокритик деч посна ыштыш. Комсомол коклаште политик-воспитательнэ пашам ыштыме нэргэн ик мутымат ыш ойло. Вет политик-воспитательнэ пашам начар ыштыме. Шуко комсомол-влак политучобыш йамдылалтде коштынтыл. Программе пелыжэ гына шуктымо. Кузнэцов йолташ комсомол-влак кокла гыч вö кузе тувемме нэргэн ойлен ыш керт.

Тыгак пионер отряд нэргэнат Кузнэцов йолташ шкэ отчетыштыжо ик мутымат ыш ойло. Тиде школышто чылажэ 5 отряд (150 пионер) уло. Йужо пионер буржуазне-националист йамбосын влия-нышкыжэ вэрэштынтыл. Но

нунын коклаште воспита-тельнэ паша начар ыш-тыме.

Погынымаш самокритик деч посна артыш. Прэ-нышты кутырышо-влак во-общэ гына ойлен жапым артарышт. Комсомол коми-тетын ситыдымашыжым тужвак ышт лук. Вет ком-сомол комитэтын ситыды-машыжэ шуко уло.

Комсомолышто шогыды-мо рвэзе-влак коклаште по-литик-воспитательнэ паша начар ыштыме. 1936-37 ийыште комсомолыш улы-жат 10 йен гына пуртымо.

Револуционерно шижма-шат улно. Тиде школышто троцкист, буржуазне на-ционалист моло тушман-влак йамбос вуйлатыме дэ-нэ түрлө тушман пашам ыштыл кийенит.

Комсомол погынымашла-нат паш начар йамдыла-лтынтыл. Погынымаш 5 час-лан тунгалаш ыльэ гыч, 7 часлан гына тунгалэ. Йужо комсомол-влакым 2-3 кана ужалаш коштыч. Комсомол погынымашыш 15 комсомол-влак гыч 10 ком-сомол-влак гына толын. Коми-тет член Смирнова йолташ шкат толын огыл.

Йужо комсомол-влак комсомол билет деч посна толынтыл.

П. Шэрбаков.

Воспитательнэ паша нэргэн паш шагал ойлыш

У-Торйал пеле кыдалаш школ пеленсэ тунгалыш комсомол организацин отчет дэн сайлымыш погынымаш-лан сай йамдылалтэ. За-крытый комсомол погыны-машыш ВЛКСМ Рүдö Коми-тет III-шо пленумын пун-чалжэ-влакым умландары-ме, редколлегий лумын пырдыж газетым лутын, комсорг Светлаков комсомол организацин пашажэ нэргэн отчетым йамдылен, чы-ла комсомол-влак 12 ийу-нышто отчет дэн сайлы-маш погынымаш лийым вучышт.

Погынымаш 12 ийунышто ончыктымо жапыште тун-

галэ. Комсорг Светлаков йолташ комсомол организа-цын пашажэ нэргэн отчет-тым ыштыш. Тудо отчет-ыштыжо комсомол орга-низацинште воспитательнэ пашам вийагдыме нэргэн паш шагал ойлыш. Тиде школышто йатыр жап на-ционалист-троцкист Иванов пашам ыштэн, йоча ко-клаште хулиганланымаш шарлен, тудо тидын нэргэн паш шагал каласыш.

Прэнышты 7 йен ой-лыш. Нуво чыланат док-ладым да комсомол органи-зацин начар пашажым кри-тиковатлышт.

Эрский.

Райкомол полышым огэш пу

Нужай тунгалыш ком-сомол организацин (Йош-кар-Ола район) политик-воспитательнэ паш паш на-чар ыштыме. Политучобо 1937 ийыште улыжат 3 ка-на гына артаралтын. Адак политучобыш комсомол-влак йамдылалтде коштыт.

Комсомолышто шогыды-мо рвэзе-влак коклаште ни-могай политик-воспитатель-нэ паша огэш ышталт.

Райкомол ни могай полы-шым луген огэш шого. Та-вий райкомол гыч улыжат ик кана веле толынтылэ.

М. Ф-в.

Ронгышто ВЛКСМ Рүдö Комитэтын ончыктымыжым пудыртат

12 ийунышто Верх-Уш-нур пеле кыдалаш школ пелен улшо тунгалыш ком-сомол организацинште отчет дэн сайлымыш погынымаш артыш. Тиде погынымаш-лан комсомол организацин паш томамын йамдылалтын ыльэ. Комсомол-влак ВЛКСМ Рүдö Комитэт III пленумын пунчал-влак-шым да сайлымыш артарме нэргэн ВЛКСМ Рүдö Коми-тетын письмажым умыл-тарме огыл. Комсорг док-ладлан паш начар йамды-лалтын.

Погынымаш артараш тол-шо ВЛКСМ райком бюро член Иванов ончыланак счотный комиссышке Ива-нов йолташым сайлышт, тыгэ ВЛКСМ Рүдö Коми-тетын ончыктымыжым шук-тен огытыл.

Тиде факт-влакым Ронго ВЛКСМ райком шижчэн гынат, альэ мартенат погы-нымашын пунчалжым ваш-талтен огыл. Садлан ВЛКСМ Марий Обком Верх-Ушнур комсомол организацин пун-чалжым вашталтыш да Рон-го райкомоллан тушто по-гынымашым пужен арта-раш шудыш.

Тиде йордым факт. ВЛКСМ Рүдö Комитэтын пунчалжым да сайлымыш артарме нэргэн письма-жым пудыртымын ончыкта. Тыжачын чыла ВЛКСМ райком-влакын ишканышты сэрйозно политик выводым ыштыман.

Прэнышты 12 йен ойлен

11 ийунышто Морко пе-ле кыдалаш школ пелен улшо тунгалыш комсомол организацин отчет дэн сай-лымыш погынымашым ар-тарыме. Погынымашты 18 комсомол-влак гыч 17 комсо-мол-влак лийын. Комитет секретарь Полевичковын докладше почеш прэны-лей. Прэнышты 12 йен кутырен.

Посна кутырышо-влак ком-сомол комитэтын воспита-тельнэ пашам начар вуйла-тымыжым критиковат-лышт.

Комитет членыш виш йуклымаш дэнэ 7 йенгым закрытэ (шолып) йуклым спискеш кодыч. Тидын по-чеш счотный комиссэ сай-лалтэ. Комиссэ вуйлаты-ше Семёнов йолташ сай-лымаш артарме нэргэн ВЛКСМ Рүдö Комитэтын письмажым лудын пуыш.

К. Скворцов.

Пүтын Ушэм Коммунист (большэвик) партийын Рүдö Комитэтшэ дэч

ВКП(б) Рүдö Комитэт чот ойгырен, партий-лан, пашазэ класслан да чыла шэмэрлан увэр-тара: 12 ийунышто 1 часат 50 минутышто, Мос-кош кучык жап чэрлэ киймэк партийын ик тош-то членжэ, В. И. Ленинын лишыл соратникшэ, ССР Ушэм СНК пеленсэ Совет Контроль Ко-миссэ бюро член

Марийа Ильинична Ульянова

Йолташ колэн.

Коммунизм пашалан шкэнжын пүтын илы-шыжым пушо Ульянова йолташын колымы-жо—партийлан, ССР Ушэм шэмэр-шамычлан ку-гу йомдарымаш.

М. И. Ульянован илышыжэ, тудын Ленин-Сталин пашалан прэданнэ улмыжо да шэмэр-шамычым чутко ончымыжо чыла партийнэ дэн непартийнэ большэвик-шамычлан коммунизмын сэнгымашыжэ вэрч чакныдэ кучэдалмэ примэр лийын шога.

ПҮТЫНЬ УШЭМ КОММУНИСТ (БОЛЬШЭВИК) ПАРТИЙЫН РҮДӨ КОМИТЕТШЭ.

ССР Ушэм Рүдö Исполнительнэ Комитэт член, ССР Ушэм СНК пеленсэ Совет Контроль Комиссэ бюро член.

Марийа Ильинична Ульянован

12 ийунышто 1 часат 50 минутышто колы-мыжо нэргэн ССР Ушэм Рүдö Исполнительнэ Ко-митэт чот ойгырен увэртара.

ССР Ушэм Калык Комиссар-влак Совет ССР Ушэм СНК пеленсэ Совет Контроль Комиссэ Бу-ро член, Совет Контроль Комиссын вуйшиймаш ончымо Бурожым вуйлатыше

Марийа Ильинична Ульянован

12 ийунышто 1 часат 50 минутышто колымы-жо нэргэн чот ойгырен увэртара.

ВЛКСМ Рүдö Комитэтышты

Профсоюз орган-влак отчет дэн сайлымашты комсомолын участвоватлымыжэ нэргэн

ВЦСПС VI-ше пленумын пунчалжэ почеш 1 ийуны гыч 15 ийуль мартен прэд-приятэ (дэн учреждэны-лашты, тид дэч вара кучы-л профсоюз организацин-задылалашты у систем почеш отчет дэн шолып йуклен сайлымаш артаралтэн.

ВЛКСМ Рүдö Комитэт шкэ пунчалыштыжэ чыла комсомол организацин-влак-лан профсоюзын пашаш-тыжэ түрлө йөн дэнэ пол-паш шудэн.

Лэнин комсомол органи-зацилан профсоюз органи-зацинште самокритикым кумдан параш полшен, ту-дын кучык пашажым туж-вак лутын, профсоюз де-мократийым илышыш пур-тап полшыман. Кажне ком-сомол-влакын отчет дэн сай-лымаш погынымашты ак-тивнэ лийын, профсоюз член-влак ончылан бюро-крат, масса дэч кұрылтшө союз организацин вуйлаты-ше-влакым тужвак луташ да нунын олмаш прэданнэ

профсоюз член-шамычым сайлаш полшышым пуман. Профсоюз орган-влакын комсомол организацин-ла-ончылно шогышо комсо-мол-влакым, тыгак комсо-молышто шогыдымо паша-зэ дэн служышо активнэ рвэзе-влакым сайлаш тыр-шыман.

ВЛКСМ Рүдö Комитэт чыла ВЛКСМ Крайком да обком-влакын важнэ край-да область профсоюз ко-митетлаш шкэ представи-тельыштым пуаш шудэн.

Тиде жапыштак профсо-йуз членыште шогыдымо молодож-влакым профсо-йуз членыш кумдан шуш-паш.

35 йен ГСО значоклан нормым сдатлышт

Куракин кыдалаш шко-лышто тунэмше-влак (Па-раньга район) ГСО значок-лан нормым сдатлаш са-йын йамдылалт шогышт. Кызыт 35 йен сдатлыш.

В. Александров.

МАРИЙ АССР КОЛХОЗ, КОЛХОЗНИК ДЭН ШКЭТ ОЗАНЛЫК-ШАМЫЧЛАН ЛЬГОТ ПУМО НЭРГЭН

ВКП(б) Рүдө Комитет дэн ССР Ушэм Совнаркомын 1937 ий 5 ийунышто пунчалмышт

Первой раздел

1. Марий АССР колхоз - шамычлан шүдө түжэм пуд йешартыш продовольственнэ ссудым пуаш. Тиде ссудым колхоз шамыч молгунамсэ условий денак натур дена пörтылтат. Шурным резерв комитет фонд гыч пуаш.

2. Марий АССР колхозлаште зернопоставкэ нормым волташ: МТС обслуживатлымэ колхозлаште гектар гыч ик центнер олмеш пел центнер марте, МТС обслуживатлымэ колхозлаште гектар гыч 1,1 центнер олмеш 0,7 центнер марте, шкэт озанлыкыште гектар гыч 2,2 центнер олмеш 0,9 центнер марте волташ. Район йеда тидым гектар гыч центнер шот дена тыгэ пайлаш:

Район лум	МТС обслу- житлымэ колхоз-ша- мыч	МТС обслу- житлымэ колхоз-ша- мыч	Шкэт озан- лык-шамыч
1. Йошкар-Ола	0,5	0,9	1,1
2. Ронго	0,5	0,9	1,1
3. Оршанкэ	0,5	0,9	1,1
4. Торйал	0,5	0,9	1,1
5. Пактубай	0,5	0,9	1,1
6. Сарнур	0,6	0,9	1,1
7. Марий-Турек	0,6	0,9	1,1
8. Косолап	0,6	0,9	1,1
9. Параньга	0,5	0,9	1,1
10. Морзе	0,3	0,6	0,8
11. Сотнур	0,3	0,5	0,7
12. Звенигово	0,3	0,5	0,7
13. Курык Марий	0,3	0,6	0,8
14. Иурино	0,3	0,5	0,7
15. Йеласово	0,3	0,6	0,8
16. Куженгер	0,5	0,9	1,1

Чылажэ Марий АССР мучко 0,5 0,7 0,9

3. Колхоз-шамычын урлыкшлан, продовольствийлан да фуражлан налме 500.000 пуд пырчан шурно ссудо пörтылтшашымштым кудалташ. Колхоз-шамычын урлыкшлан, продовольствийлан да фуражлан 1936 ий шыжэ гыч туналын алье марте налмепырчан шурно ссудо пörтылтшашымштым ныл ийлан расрочкым ышташ. 1937 ийыште 10 процентым, 1938 ийыште 30 процентым, 1939 ийыште 30 процентым да 1940 ийыште 30 процентым пörтылташ ышташ.

4. 1937 ий марте йытын дэн кыжэ урлыкшанбшм пумо ссудо пörтылтшашымштым кудалташ, а 1937 ийыште йытын дэн кыжэ урлыкшанбшм пумо ссудо пörтылтшашымштым, 1937 ий гыч туналын, тör ужаш дена тулаш 4 ийлан расрочкым пуаш.

5. Эртышэ йылаште да 1936 ийыште ыштымэ МТС пашалан натур дена тунлашшашымштым кудалташ.

6. Фуражнэ ссудо (шудо) дена Марий АССР колхоз-шамычын тунлашшашымштым кудалташ.

Кокымшо раздел

Колхозлаште 1937 ийыште налмаш пырчан культуру шурно лектышлан МТС-шамычын ыштымэ пашаштлан натур дена тунлашшашымштым кызыт улшо ставкэ-шамычын волташ да үлб ончытымэ пашалан Марий АССР колхоз-шамычын МТС лан натур дена тунлашшашымштым тыгай ставкым ышташ (килограмм дена):

Могай паша	3 гыч 5 центнер марте	5 гыч 7 центнер марте	7 гыч 9 центнер марте	9 гыч 11 центнер марте	11 гыч 13 центнер марте	13 цент- нер дөч күшкө
Шошым куралмаш	9	22	50	70	90	110
Такырлан да кылмаш куралмаш	8	20	42	60	80	100
Сбрымш куралмаш	12	30	60	80	100	120
Удымаш	2	4	8	12	16	20
Түрэдмаш (солямаш)	4	10	21	30	40	48
Шиймаш (кырымаш)						
МТС шиймэ машина дө- нэ шиймэ лукмо пыр- чэ гыч 6 процент						
Кылмаш куралмаш да такырым бушкыдемды- маш	6	15	30	45	50	72
Ик пачаш тырмалымаш	0,5	1	1,5	2	3	4
Дисковый культиваци	1	2,5	5	7,5	9,5	12
Отлым куашын кура- маш	2	5	10	15	19	24
Шурным комбайн дө- нэ погымаш. Комбайн дө- нэ шиймэ погымо шурно гыч 8 процент						
Чыла йал озанлык па- шам ыштымшлан (шур- ным машина дө-нэ ший- мэ, такырым алье кыл- маш куралмэ, удымэ, түрэдмэ да шиймэ го- дым)	11	27	55	80	105	130

Могай паша	3 гыч 5 центнер марте	5 гыч 7 центнер марте	7 гыч 9 центнер марте	9 гыч 11 центнер марте	11 гыч 13 центнер марте	13 цент- нер дөч күшкө
Шурным шиймаш МТС шиймэ машина дө- нэ шиймэ лукмо пыр- чэ гыч 6 процент						
Шурным комбайн дө- нэ погымо, такырым йа кылмаш куралмэ, уды- мэ, комбайн дө-нэ погы- мо гыч 8 процент	9	20	37	54	71	88
Адак МТС комбайн дө- нэ шиймэ лукмо пыр- чэ гыч 8 процент						
Сбрымш комбайн дө- нэ погымаш. Сбрымш комбайн дө-нэ шиймэ шурно гыч пуалтымэ 6 процент						

Тыгэ ышташ: кокымшо, кумыш дэн ылымшэ культивацилан МТС-ын культиваци пашажлан натур дө-нэ тунлаш ыштымэ ставкэ волталташ: кокымшо культивацилан—10 процент, кумыш культивацилан—20 процент, ылымшэ культивацилан—30 процент волталташ.

Тыгэ ышташ: сбрымш куралмаште МТС пашалан натур дө-нэ да окса дө-нэ тунлашшашымштым колхоз-влак лан кум ийлан расрочко ышташ.

Кумышо раздел

Марий АССР мучко тыгай финансе льготым пуаш.

1. Колхоз-шамыч дөч 1936 ийысэ подоходно налог нөдоимкыштым кок шүдө коло түжэм тэнгэм, кугыжаныш страхованьэ шотышто нөдоимкыш—шүдө түжэм тэнгэм кудалташ.

2. Колхозник дэн йединоличник-шамыч дөч 1936 ийысэ йал озанлык налог нөдоимкыш—шүдө лу түжэм тэнгэм, кугыжаныш страхованьэ шотышто нөдоимкыш—ныл түжэм тэнгэм кудалташ.

3. Колхоз дэн йединоличник-шамыч дөч 1937 ийысэ культсбор нөдоимкыш—ик миллион куд шүдө түжэм тэнгэм тыгэ кудалташ: колхозник-шамыч дөч 100 процент, йединоличник-шамыч дөч шотлалтше нөдоимкыш гыч 75 процентше кудалталтше.

4. 1937 ийлан колхоз шамыч дөч подоходно налог заданым—ныл шүдө түжэм тэнгэлан изэмдаш.

5. Колхоз влакым 1936 ийыште Заготльон дөч налме—кок шүдө түжэм тэнгэ контрактационно аванс пörтылтмэ дөч утараш. Тидлан лийын Заготльонны Госбанк дөч налме кок шүдө түжэм тэнгэ кредит пörтылтшаш ссыком 1938 ий 1 квартал марте шуйаш.

6. Колхоз-шамычын Госбанк лан 1937 ийыште пörтылтшаш ик миллион шым шүдө түжэм тэнгэ кредитыш тунлаш ссыком шуйаш, тиде кредитым 1938 дэн 1939 ий сентябрь дэн ноябрыште тör ужаш дө-нэ пörтылташ ышташ.

7. Колхоз-шамычын Сельхозбанк лан 1937 ийыште пörтылтшашымштым шүдө түжэм тэнгэ кредитыш тунлаш ссыком шуйаш. Тиде кредитым 1938 дэн 1939 ий сентябрь дэн ноябрыште тör ужаш дө-нэ пörтылташ ышташ.

Тиде порьадкэ денак колхозник-шамычын тунлаш шорык налмэ—кок шүдө түжэм тэнгэ кредитыш пörтылтшашымштым шуйаш.

8. Госбанкым колхоз-шамычлан трактористлан тунлашшаш кок шүдө түжэм тэнгэ кредитым, 1938 ий сентябрь дэн ноябрыште пörтылтмэ ссыком дө-нэ пуаш обзатлаш.

9. Колхоз-шамыч дөч МТС-лан тунлашшаш окса парымштым шүдө түжэм тэнгэм, тугак колхоз-шамычын натурплатэ нөдоимкыштым—кок шүдө түжэм тэнгэм кудалташ. Тидлан лийын ССР Ушэм Наркомзэ-лан ССР Ушэм Совнаркомын резерв фондшо гыч асигнованым Марий АССР МТС-лан кум шүдө түжэм тэнгэлан кугемдаш.

10. ССР Ушэм Наркомфин лан кумшаш: 1937 ийысэ налог заданым волтымшлан кбра Марий АССР бөд-жөтш ССР Ушэм СНК-ын резерв фондшо гыч кандаш шүдө түжэм тэнгэм пуаш.

ССР Ушэм СНК председател В. Молотов.

ВКП(б) Рүдө Комитет секретар И. Сталин.

МАССР Исполком
прэзидиум дэн ВКП(б)
Обком бөрон 1937 ий 8
ийунышто пунчалмышэ

1. Мемнан республик лан партий дэн правительствын паш кугу полын пумышт нөргэн колхозник дэн йединоличник шамыч колхозте кумдан умылтара-ш райисполком прэсэ-дател дэн партий райком секретар шамычын шкээк мут кучымышт почэш күшташ.

ВКП(б) Рүдө Комитет дэн ССР Ушэм СНК-ын пунчалышт Марий АССР-ысэ чыла парторганизаци, совет, колхоз дэн колхозник-шамыч дөч удымэ шурно ончымо, шурно погаш йамдылалтмэ пашам сайынрак ышташ трөбытла. Пашам сайын ышташ, кугу лектышан шурным, утларакшэ йыттымш почыкташ, тудым йомдарыдэ погаш, кугыжаныш обзателствым ссыком дөч ончы да тичмашын тэмаш күшта.

Исполком дэн ВКП(б) обком шотлат: ВКП(б) Рүдө Комитет—Сталин йолташ-лан, ССР Ушэм СНК—Молотов йолташ лан эн сай вашмут—мемнан республик колхозник дэн тракторист-шамыч колхозте социалист соревнованьэ дэн стаханов движеньым шары-маш лийман.

3. МАССР-ысэ СНК уполкомзэ—Сергейев йолташым обзатлаш: пырчан дэн техник культуру шотышто пумо льготым район-шамыч дөч да кажне колхоз дөч шукташ да тиде льгот почэш налог дэн кредит дөч утарыме, волтымэ пашам ышташ күшташ.

Финансе дө-нэ началь-ник Троицкий лан, мландэ управленье начальник Макаров лан—налог дэн кредит шотышто пумо льготым район лан, колхоз, колхозник дэн йединоличник-шамыч дөч шукташ да тиде льгот почэш налог дэн кредит дөч утарыме, волтымэ пашам ышташ күшташ.

Марий АССР Исполком председателым олмешты-шэ—Бусыгин.

ВКП(б) Обком секретар Врублевский.

Сай фэльдшер лийаш тыршэна

Төний Марий фэльдшер-акушэр школ 20 фэльдшэ-рым да 30 акушэрым тунлашшаш луктэш. Кызыт испытанылан йамдылалтмаш кайа. Кажне тунэмшэ отличнэ да сайын сдатлаш тырша. Төвэ Кутасов йолташ школыште эртак отличнэ тунэм тольо. Кызыт испытанылан вийан йамдылалтмаш.

Мый испытаным чыла предмет дө-нэ отличнылан сдатлэм, да сай фэльдшер лийын лекташ тыршэм, манэш Кутасов йолташ. Кутасов сэмнан моло йолташымтат сай да отличнэ сдатлаш, сай пашайн лийын лекташ тыршат.

Марий Миша.

ССР Ушэм Прокуратурышто

НКВД органын түрлө жапыште арестоватлымэ М. Н. Тухачевскийын, И. Е. Якирын, И. П. Уборевичын, А. И. Коркын, Р. П. Эйдэманын, Б. М. Фельдманын, В. М. Примаковын да В. К. Путнын пашаштым таргын пытарымэ да судыш пумо.

Күшнө ончыктымэ йән-шамыч войсковий долгым (присягым) пудыртымылан, родинлан измөным ыштымлан, ССР Ушэм калыкчан измөным ыштымлан, Пашазе-Кресаньке Йошкар Армиалан измөным ыштымлан титаклалтыт.

Следствий дәне палән налмэ: титаклымэ йән-шамыч, тугак шкэным пунтшо Я. В. Гамарник ССР Ушэм дәне тушманын илмэ ик вэс кугыжанышын вуйлатыше войенне кашакше дәне кылым кучынт. Тиде кугыжанышын войенне разведкыже дәне служ-

бышто лийын, титаклымэ-шамыч тиде кугыжанышын войенне кашакшылан Йошкар Армиын могай шотышто улмыжо нэргэн шпион своденным эрээк колтылынт. Йошкар Армиын куатшым лунштараш вредитель пашам ыштэнт, сар лийэш гын, Йошкар Арми сэнгалтше манын тыршенит, ССР Ушэмыште помешик дэн капиталист властым уэш ышташ шонэнт.

Чыла титаклымэ-шамыч шкэныштым тичмашын титаканлан шотлынт.

Тиде пашам ССР Ушэм Верховно Судын Специальне Судэбне Присутствийже 11 ийунышто закрытый судэбне заседаньш ончаш тунгалын. Судын составше: вуйлатыше — ССР Ушэм Верховно суд Войенне Коллегийын председателыже армвоинюрисст В. В. Ульрих, присутствий член-ша-

мыч—ССР Ушэм Оборонно нарком олмаштыше РККА йуж лий начальник конымшо ранг командарм Я. И. Алкснис, Совет Ушэм маршал С. М. Будьонный, ССР Ушэм маршал В. К. Блюхер, РККА генеральне штаб начальник первой ранг командарм В. М. Шапошников, Белорус войенне округ войска командуйшо первой ранг командарм П. Белов, Ленинград войенне округ войска командуйшо конымшо ранг командарм Г. Е. Дыбенко, Юдвэл-Кавказ войенне округ войска командуйшо—конымшо ранг командарм Н. Д. Каширин, Сталин йолташ лүмэш кудымшо кавалерий-казак корпус командир командарм Е. И. Горький.

Паша 1934 ий 1 декабрьсе законнын ончыктымжо порьадке почэш колышталтеш.

Тушман кашакым лүйаш судитлымэ

Төний 11 ийунышто ССР Ушэм Верховно судын специальне судэбне присутствийже закрытый судэбне заседаньш 1934 ий 1 декабрьсе законнышто ончыктымэ порьадке почэш М. Н. Тухачевскийын, И. Э. Якирын, И. П. Уборевичын, А. И. Коркын, Р. П. Эйдэманын, Б. М. Фельдманын, В. М. Примаковын да В. К. Путнам РСФСР УК-ын 58-1-б, 58-8 да 58-11 статьялаштыже ончыктымэ преступлэнылан титаклымэ пашам ончымэ.

Титаклымэ заклученным лудын пумек вуйлатыше Ульрих йолташ титаклымэ-шамыч дэч шкэныштым титаканлан шотлат мо, манын йодо. Титаклымэ-шамыч чыланат күшнө ончыктымэ преступлэныште шкэныштым тичмашын титаканлан шотлынт.

Суд палән налье: күшнө ончыктымэ титаклымэ-шамыч, ССР Ушэм шотышто тушман политикым виетарыше ик вэс кугыжанышын войенне разведкыже дәне пашам ыштэн, тиде кугыжанышын войенне кашакшылан шпион своденным эрээк пудэнт, Пашазе-Кресаньке Йошкар Армиын куатшым лунштараш вредительством ыштылынт, ССР Ушэм умбак сар тунгалмэ жаплан Йошкар Армиын сэнгалташ йамдылалэнт, Совет Ушэмым ужашлаш да ССР ушэмыште помешик дэн капиталист властым пуртылаш шонэнт.

ССР Ушэм Верховно Судын специальне судэбне присутствийже чыла титаклымэ—М. Н. Тухачевскийын, И. Э. Якирын, И. П. Уборевичын, А. И. Коркын,

Р. П. Эйдэманым, Б. М. Фельдманым, В. М. Примаковым да В. К. Путнам войенне долг (присяга) пудыртымаште, пашазе-кресаньке армийлан измөне ыштымаште, родинлан измөне ыштымаште титаканлан шотлаш да чыла титаклымэ войенне званье дэч, титаклымэ Тухачевскийын Совет Ушэм маршал лүм дэч лишитлаш да чылаштымат лүйаш пунчалые.

12 ийунышто лүйаш судитлымэ М. Н. Тухачевский, И. Э. Якир, И. П. Уборевич, А. И. Корк, Р. П. Эйдэман, Б. М. Фельдман, В. М. Примаков дэн В. К. Путна шотышто ССР Ушэм Верховно Суд специальне судэбне присутствийын приговоржым илмэш пуртымэ.

ЙОШКАР-ОЛАШТЭ МИТИНГ

12 ийунышто 11 шагат жапыште Йошкар-Ола революцно площадьыште шуко тужэм йэган митингэ лийын. Митингын Йошкар-Оласе шөмэр влак шакше шпион кашакым чаманьде пытараш трыбтылыше лозунг дәне толынт.

11 шагат 45 минут жапыште ВКП(б) Обком дэн горком секретаре Врублевский йолташ митингым почо. Тудо митингым почмыжо годым шакше шпион влак нэргэн ССР Ушэм Верховно Судын приговоржо нэргэн айлыш.

Митингыште Марий АССР исполком лүм дәне П. И. Андрейев йолташ, колхоз шкэлыште тунэмшэ-влак лүм дәне Йэгошин, Осавиахим лүм дәне Заболоцкий, культур паша актив республик совещанье лүм дәне Ланшевский да студент шамыч лүм дәне Заматин йолташымт айлышт. Ойлышо йолташ-влак чыланат калык туш-

ман-шпион кашаклан чот шкыдешкэн, Верховно Судын пунчалжым саламлен ойлышт.

Тидын дэч вара ик йүк дәне пунчалым лукмо. Пунчалыште Верховно Судын приговоржым саламлымэ да тудым паш валкэ шукаш трыбтылымэ, Адак революцион шижмашым өше чот пусэмдаш кўлым ончыктымэ.

Пашам йоратэн ышта

„Патыр“ колхозын (Морко район) коньукшо Павлов Ф. шкэ пашажым йоратэн ышта. Имнэ-влакым жапыште йүкта, пукша, адак чўкыдын эрыкта.

Пашам сайын ыштымжылан Павловым колхоз пучко кана пўлбелэн.

Азэнэр.

Пчолкин сай вуйлатыше

Комсомолэ Пчолкин йолташ Шалэ йал совет (Морко р-н) вуйлатышылан кек ий пашам ышта. Тиде кек ий коклаште Шалэ йал совет паш кугын ончык кайыш.

Йал советын пашажым сай шындаш Пчолкин йолташ ончыч активым чумырэн, йал совет палән түрлө сэкций-влакым организаватлэн да нунын дэне конкретнэ вуйлаташ, инструктироватлэн шогаш пижын. Садлан сэкций-влак пашам сай ыштат.

Төвэ финансе сэкцийым налына. Тиде сэкций пашам паш сай ышта. Садлан йал совет финансым квартал гыч кварталыш утыж дәне төмэн толэш. Нур паша (полэводчэский) сэкцийат сай ышта. Шошо ага пашам Шалэ йал совет Морко район кўргыштэ ончыч пытарэн.

М. Сэмьонов.

3-шо вичийашлык план нэргэн канашымаш

3-шо вичийашлык план почэш районлаштэ мо ышталтшаш

Кокымшо вичийашлыкыште промышленность да йал озанлык дәне пырля культур чот кукыкы тольо.

Кумшо вичийашлыкыште культур эша чот кушшап. Тидлан Марий АССР Коммунальнэ-озанлык III - шо вичийашлык план почэш кажне район цэнтрым, адак республик рўдэ олам сылнэштараш до культурандаш чылажэ 9338 тужэм тэнгэм ончымэ. Тиде ончыктымэ оксам Йошкар-Ола дэн Козмодэман ола-влак огыт цуро. Нунылан посна ончалтеш.

Тиде ончыктымэ оксам гыч илымэ пўрт ышташ 2593 тужэм, исполком пўрт ышташ 1780 тужэм, электростанцылан да монча ышташ 845 тужэм да райцэнтр благоустройствылан 4120 тужэм тэнгэм колташ ончымэ.

Кажне районнын пўртныс пойавлыкшым да тудын кушын толмыжым ончэн посна районлаште тыгай проект-влак ончалтынт.

Оршанке район рўдэш гостиницын, 8 пачэран илымэ пўртым, мончам, электростанцын 50 киловатт вий марте кугэмдаш, у тротуарым, урөмым кўварлаш, йүштылмэ верым, плотиным да скверым ышташ ончымэ.

Пэктубайэво район рўдэш райисполком пўртым, 8 пачэран илымэ пўртым, скверым, урөмым кўварлаш, тротуарым да пожар ваштараш кредалмэ кўлэш үзгар - влак ышталтшаш улыт.

У-Торйал район рўдэш 8 пачэран илымэ пўртым, Намде энэрэп йүштылмэ верым, скверым, урөмым кўварлаш да ужарташ.

Шернур район рўдэш райисполком пўртым, 12 пачэран пўртым, гостиницын, мончам, электростанцын 50 киловатт вий марте кугэмдаш, скверым, урөмым кўварлаш.

Париьга район рўдэш райисполком пўртым, 8 па-

чэран илымэ пўртым, мончам, электростанцын кугэмдаш, скверым да урөмым кўварлаш ончымэ.

Марий-Турек район рўдэш 8 пачэран илымэ пўртым, йүштылмэ верым, скверым, урөмым кўварлаш да тротуарым ышташ ончымэ.

Морко салаш 8 пачэран илымэ пўртым, мончам, электростанцын 75 киловатт вийан марте кугэмдаш, урөмым кўварлаш да тротуарым ышташ ончымэ.

Кужэнгэрэп: райисполком пўртым, 8 пачэран илымэ пўртым, паркым, скверым, электростанцын 55 киловатт вий марте кугэмдаш.

Ронто салаш 8 пачэран илымэ пўртым, электростанцын 55 киловатт марте кугэмдалтеш.

Косолап район рўдэш райисполком пўртым, 8 пачэран илымэ пўртым, скверым, урөмым кўварлаш да тротуарым ышташ ончымэ.

Сотнурэп: райисполком пўртым, 8 пачэран илымэ пўртым, скверым, плотиным.

Звенигово район рўдэш: райисполком пўртым, 12 пачэран илымэ пўртым, гостиницын, мончам, урөмым кўварлаш.

Йелас район рўдэш: райисполком пўртым, 8 пачэран илымэ пўртым, скверым, плотиным, йүштылмэ верым, тротуарым ышташ ончымэ.

Йурич район рўдэш монча, у электростанце ышталтшаш. Адак урөмым кўварлат.

Йошкар-Ола район рўдэш Нечайэвке йалэп: 12 пачэран илымэ пўртым, гостиницын.

Тид дэч посна кажне районлан йал совет пўрт ышташ да йал совет рўдэм сылнэштараш 2560 тужэм тэнгэ колталтеш.

Марий АССР Коммунальнэ озанлык отдэлым плановик-экономистше— Г. В. Соколов.

Лагэр почаш йамдылалтыт

Шернур райкомол отличнэ тунэмше 150 пионэрлан канап район лагэрым почэш. Кызыт лагэрым почаш йамдылалтыт.

Лагэрлан түрлө физкультур инвентарым, радиом, патэфоным да молымат налэш район кўргысэ профсоюз дэн тазалык ончымэ организацэ да роно оксам пуэнт.

Тугэ гынат йужо озанлык организацэ-влак паш начар полшат. Төвэ МТС директор Дресвяников йолташ оксам эртак пуаш сөра, но альэ ик тэнгэмат пуэн огыл. Соловйов.

Кум тылзыште 85 йэным эмлэн

Шор Унчо йал совет кўргысэ (Морко район) трахомотоз сестра Иванова Анна колхозник-влак коклаште трахом кузе шарлымжы да тудын дэч кузе аралымэ нэргэн умылтарымаш пашам эрээк ыштэн шогат.

Кызыт колхозник-влак ыкаланштыт посна шүргэ шовычым ыштэнт.

Эмлаш толыш-влакымат сай эмла. Кум тылзе жапыште 85 трахоман йэным йөршын эмлэн шуетэн.

Сквириков.

Конституцо проект нэргэн куанэн кангашышт

„Марий“ колхоз пеленсэ комсомол организацин (Параньга район) комсомолэц-влак комсомол погынымаштэ Марий АССР Конституцо проект нэргэн паш куанэн кангашышт.

Тэвэ Александрова Вера дон Богданова Майра ССР Ушамын Конституцызжо да Марий АССР Конституцо проект мланна тунемаш паш кугу правам пуа. Тэний мөат тунемаш кайена,—манын ойлышт.

Афанасьева Н.

Вэсэла илышым пушо Конституцо

„У куралше“ колхозысо колхозник-влак (Шернур район) погынымашеш Марий АССР Конституцо проект нэргэн кангашышт. Тиде Конституцо проектым чыланат паш йывыртен саланмышт.

Тэвэ 72 ийаш кугыза Веткин Алесей тыге мань:

—Мый 72 ий илышым, но тыгай сай, вэсэла илышым ужня омул ыль. Топто закон почеш уло права по-йанлан гына пуалтын ыль. Кызыт Сталин Конституцо мланна кугу правам пуэн. Иванов.

Отличнэ тунемаш тунгалам

Мый Марий АССР Конституцо проектым паш куанэн пачаш-пачаш лудын лектым. Эн чотшо Конституцо проектын 88 статьяже куандарыш. Тиде статья мланна тунемаш паш кугу правам пуа. Мый кызыт Марий фельдшер-акушер школышто тунемам. Ожно тидын нэргэн шоналтыманат омыл ыль. Умбажыже өша сай тунемаш пижам, кызыт зачотым отличнэ сдатлаш вийан йамдылалтам.

С. Таныгин.

Госэкзамэным отличнылан сдатлат

Марий пединститут тевий 42 йыгым тунемтен луктеш. Кызыт госэкзамэн тунгалын. Первой кэчыштак посна студент-влак госэкзамэным отличнэ сдатлышт.

Тэвэ исторический факультетыште тунемше Айбердин, Наумова, Попов йолташымт отличнылан сдатлышт. Тыгак Иванов Г. Иванова Т. М. (литератур факультет), Гаранина, Мрэк (истествознание факультет), Александрова, Гаврилов, Соколова, Семёнов (физик дон математик факультет) йолташымт чыла предмет донэ отличнылан сдатлышт.

Охотин.

Сүретыште: Тунемше рвэзе-влак сай ийгече годым шкэ каныме жапыштым Какшан сарыште эртарат.

И Л Ы Ш

Кучедалме тулеш айдеме шуаралтын,
Илпаш вөрч пентгыдын шоген.
Пуж вүд дөн мландым мушкэлын,
Илышыш шүмжым, вийжым пыштөн.
Курым дөн эрык вөрч кредалын,
Шкэ чапшым пашашкэ пуртөн.
Ильичын корныж дөн ошкылын
Тушманым ме лекна сөнгөн.
Он дөн он крепость гай шогалын
Сөгышна тул гай тутаным чытөн.
Ленин почеш ме толна вийагын
Шөмер шонымым революцо шуктөн.
Ужына ме вэсэмше, пеледше у элым
Овар шүлыш дөн домно, шахтэ, шүла
Илышлык пийал дөн у муро возалтын

Рвэзылык сөмжэ пашаштэ йонга.
Мемнан вийна дөн илыш вашталтын
Сөгалтын йуж дөн курык он.
Ильичын тулжо торапкэ волгалтын
Сөгымашкэ вүда вик Сталин он.
Толна ме сөгалын арктикым
Мемнан дөн—Шмидт, Водопьянов, Папанин йолташ,
Айдеме вий дөн Польус сөгалтын
Илыш, илыш—тиде кучедалын кушмаш.
Мемнан уло Сталин Конституцо
Большевизм шүм дөн элнаже ила.
Сталин вүда мемнам коммунизмыш
Маркс тунгалым айдеме шукта.
Ошэл Васлий.

Пашам лагерлаштэ, чодралаштэ да энэрлаштэ ыштэна

Йоча техник станце-влакын кенгэжым ыштышаш пашажэ йоча-влакылан таза да культурно канымашым организаватлымаш паша лийын шога. Садлан тэлым ыштыме лабораторий гыч пашам площадкылашкэ, лагерлашкэ, садышкэ, энэрышкэ, да чодрашкэ кусарыман. Адак тэлым ыштыме модель, прибор-влакым испытатлен очыман.

Тидлан республик йоча техник станце йуль тылзыште республик йоча авиомоделист слэотым эртараш, ийунь пыртатыштыште Изи-Какшан дөнэ Йошкар-Ола гыч Таир пионьер лагер мартэ пуш дөнэ кайме походым организаватла. Тиде походын задачыжэ йоча-влакын тазалыкыштым пентгыдемдаш да Изи Какшаным могай улмыжым тунэм налаш ышталтеш.

20-ийуль гыч йоча водник тунемме кружокышто

эн сай 10 тунемше-влак дөнэ „Красный Волгарь“ заводшко экскурсий эртаралтеш. 15 ийульшто Йошкар-Ола — Оршанкэ-Пектубай-Йошкар-Ола маршрут дөнэ 10 сай фотограф-влак велосипэд дөнэ пионьер лагерлашкэ фотокружок-влакылан полпаш да лагерыште пионьер-влакын каныме жап эртарымыштым фотографироватлаш кайат. Тиде дач посна түрлө экскурсий-влак (Ошла коремыш, МТС-ыш, колхозлашкэ) ышталтеш.

Пионьер лагер-влакылан полпаш да түрлө техник кружок-влакым вуйлаташ йоча техник станце шкэ сай активным колта. Тэвэ „Таир“ лагерышкэ фотокружок вуйлаташ Сидоров дөн Васякин йолташымт кайат, радио дөнэ паша ышташ Сергейев дөн Дружинин йолташымт, авиомодель паша дөнэ—Гжвац кайа. Н. Царегородцев.

Футбол дэнэ модаш йамдылалтыт

„Йармучаш“ колхоз пеленсэ комсомол организацин (Параньга район) физкультур площадкым сай оборудоватлен. Тиде площадкыште комсомолэц да комсомолышто погыдымо рвэзе-влак каныме годым волейбол дөнэ модыт. Тэвэ „Ага пайрэм“ годым „Венера“ колхозысо команда дөнэ волейбол дөнэ модыч. Кызыт футбол дөнэ модаш йамдылалтыт.

Гордэйев.

Нормо сдатлаш йамдылалтыт

„Тунгалтын“ колхоз пеленсэ комсомол организацин (Ронго район) физкультур площадкым сай оборудоватлышт. Кызыт тиде площадкыште рвэзе-влак ГТО значоклан нормо сдатлаш йамдылалтыт.

Ильан Васлий.

Газетым шара

Кужмарий почто агэнствын письменосөщэ Тараканов йолташ (Ронго район) газет шараш вийан пижын. Тиде кэчылаште 14 экзэмпляр „Рвэзе коммунист“ да моло газетымат шуко шарэн.

1-ше ийульлан „Рвэзе коммунист“ газетым 60 экзэмплярым шарэм,—манеш Тараканов йолташ.

В. И. Загайнов.

Программным түрыс шуктышт

„У куралше“ колхоз пеленсэ кугу йаг туныктымо школ (Шернур район) программным түрыс темныш. Кызыт выпуск лийе. Чылажэ 13 йаг тунэм лекте.

Кид.

Отв. редактор
В. В. ЛАЗАРЭВ.

„Кокымшо вичийаш“ (4-шэ ий лукмо) зайом облигацылан подписным ыштышэ граждан-шамыч

Шкэ уке лиймышт дөнэ подписке ыштымышт почеш зайом облигацийн первой модышыжо мартэ облигацийн налын огытыл гын, тудо облигацийн предпринять дөн учреджэне бухгалтерий, тугак йал совет-влак могай аныклымэ кассыш сдэбеныш, тудым пален налмек рудб аныклымэ кассыштэ алыз район аныклымэ кассыштэ налын кэртят.

Аныклымэ кассыштэ облигацийн налаш тыгай документым намышаш кўлеш: пашазэ дөн олужыш-шамыч предпринять алыз учреджэне бухгалтерий дач подписке почеш облигацийлан кувар оксам тўлымб нэргэн справкым, а колхозник дөн йединоличник ованлыкшамыч зайом дөнэ шкэ расчотко кванцыштым намышат.

„Кокымшо вичийаш“ (4-шэ ий лукмо) зайом облигацийн подписке почеш аныклымэ кассылаште налаш пыртатыш срок—1938 ий 1 ийуль.

1938 ий 1 ийуль эртымек облигацийн налын шуктыдымо нэргэн нимогай вуйшыймашат огеш налалт.

Конверсий эртаралтыман лийын, пижандан кидыштыда улшо ожно лукмо кугыжаныш зайом облигацийн „Кокымшо вичийаш“ (4-шэ ий лукмо) облигаци дөнэ вашталташ да подписке почеш налаш вачкыза!

Тиде ийын 28 ийунышто, Тбилиси олаш „Кокымшо вичийаш“ (4-шэ ий лукмо) зайомыш кокымшо модышыжо лийеш. Модышышто 1 миллион модыш чылажэ 164 миллионат 920 тўжэм тэнтгаш модатлеш.

Ожно лукмо, вашталтыдыме кугыжаныш зайом облигацийлан, тугак подписке почеш налдыме „Кокымшо вичийаш“ (4-шэ ий лукмо) зайом облигацийлан кызыт нимогай доход ок тўлат.

Марий АССР Гострудебэркаес дөн Госкредит Управлэныэ.

2—1